

Un acte commemoratiu de l'inici operístic a Barcelona: *Il piu bel nome*, estrenat el 2 d'agost del 1708 a la Llotja barcelonina

Jordi Bonet i Armengol

President de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi. secretaria@racba.org

Aquesta obra que no s'havia tornat a oferir en aquest lloc des del 1708, ha pogut donar-se a conèixer a uns centenars de persones que han aplaudit l'esforç desplegat amb austeritat per unes quantes institucions que han volgut que es portés a terme, un fet d'alta cultura que mostra la sensibilitat que persisteix a Barcelona.

Creiem que mereixia l'elogi i el comentari, tal com es manifestà amb l'acollida que es demostrà amb els llargs aplaudiments que propiciaren la repetició de l'última part de "*Il piu bel nome*". El compositor, el napolità Antonio Caldara (1671-1736) mostra una música ben conjunta i estructurada d'acord amb els canons musicals de l'època. La direcció sota la batuta del Dr. Francesc Bonastre, els solistes i l'orquestra mereixen els elogis i aplaudiments pel gran esforç realitzat per a només una sola audició. El fet de no poder oferir l'òpera amb la representació i decorats adients propicià presentar amb la col·laboració de l'Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona, amb una projecció de gravats de monuments en una gran pantalla i l'acompanyament amb gestos i figures d'una excel·lent ballarina, Julia Maria Koch, que aportà el moviment i el mínim d'escenografia que l'òpera ha d'oferir, sota la direcció escènica de Jordi Pérez Solé. Les veus dels cinc personatges –Venus, Juno, Paris, Hèrcules i el Fat– dues sopranos, una contralt i dos tenors– Maia Planes, Begoña López, Ariane Prussner, Aniol Botines i David Hernández, amb l'orquestra formada per vint-i-dos alumnes de l'Escola Superior de Música de Catalunya, que cedí a més els instruments amb la coordinació de Cristina Álvarez, superaren amb escreix les dificultats d'aquesta òpera.

En aquesta sala gòtica el 2 d'agost de 1708 s'oferí en ocasió de l'onomàstica d'Elisabet de Brunswic i Woffenbüttel l'estrena de l'obra. Caldara era compositor de la Cort de Viena i es traslladà a Barcelona, aleshores seu de la Cort de l'Arxiduc Carles d'Àustria. La portada de la partitura original esmenta en italià la dedicatòria "*Nel festeggiarsi il Nome felicissimo di sua Maestà Cattolica Elisabetta Cristina, Regina de la Spagne. Componimento da camera per Musica*", la poesia de Pietro Pariati i la direcció d'una vintena de cantants i músics procedents de Nàpols a càrrec de Giuseppe Porsile (1680-1750). La capella de música de la Cort barcelonina es completà més endavant amb música procedent d'Àustria. En conjunt, la música que s'oferia llavors a Barcelona ens portava les novetats dels compositors del darrer barroc, amb els que Caldara havia coincidit a Roma: Alessandro i Domenico Scarlatti, Pasquini, Arcangelo Corelli i Georg-Friedrich Haendel.

L'òpera té una ampla proporció d'àries i recitals, concertats i *ritornelli*, que al darrer barroc inclou elements de l'estil galant, emergent tal com comenta el Dr. Francesc Bonastre en el programa, presentació que inclou la traducció catalana del text.

El tema de l'òpera presenta la disputa entre la Virtut i la Bellesa que es plantegen Juno, Venus, Hèrcules, París i el Destí, que acaba amb l'exaltació del nom d'Elisa –Elisabet esposa de l'arxiduc. Els professors Bonastre i Rifé n'han fet l'edició crítica del manuscrit original de la música; Rossend Arqués, del text amb traducció catalana de Miquel DescLOT. Actualment, se'n prepara l'edició del CD de la versió que s'oferí.

Un congrés internacional sobre la música dels inicis del segle XVIII s'ha celebrat també aquests dies a la seu de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi, amb una quarantena de participants. Es clausurà amb un concert a la Sala d'actes que oferiren ells mateixos. És mostra de l'activitat any darrera any de l'Institut de Musicologia Ricart i Matas –S.M. la reina Sofia n'ha estat Presidenta d'Honor.

La nostra institució aconseguí el suport per a fer realitat aquest acte de la Cambra de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona, l'Institut del Teatre de la Diputació, l'Escola Superior de Música de Catalunya, la Biblioteca de Catalunya i el Ministeri de Ciència i Innovació. A tots i també als músics i alumnes de l'ESMUC el nostre agraïment per haver fet possible aquest projecte.

17 de desembre del 2008